

Besluit van 23 augustus 2019 houdende de aanvullende opleidings-, erkenningseisen voor het medisch specialisme keel- neus - oorheelkunde*

(Besluit keel- neus- oorheelkunde)

Het College Geneeskundige Specialismen,

gelet op artikel 14, tweede lid, onder d, van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg en artikel 11 van de Regeling specialismen en profielen geneeskunst van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst;

gezien het advies van de Federatie Medische Specialisten, de Landelijke Huisartsen Vereniging, het Nederlands Huisartsen Genootschap, de Nederlandse Vereniging voor Keel-Neus-Oorheelkunde en Heelkunde van het Hoofd-Halsgebied, de Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde, de Nederlandse Vereniging voor Mondziekten, Kaak- en Aangezichtschirurgie en de Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten;

BESLUIT:

---

* In de Staatscourant van 24 december 2019, nr. 70045 is mededeling gedaan van vaststelling van het besluit door het CGS en de instemming daarmee van de minister van VWS. Dit besluit treedt in werking op 1 januari 2020.

Hoofdstuk A   **Algemene bepalingen**

A.1. Begripsomschrijvingen:

In dit besluit wordt verstaan onder:

keel- neus- oorheelkunde	het specialisme dat zich richt op het voorkomen, herkennen en behandelen van ziekten op het gebied van de keel- neus- oorheelkunde en heekunde van het hoofd-halsgebied;
LOP:	het landelijk opleidingsplan van de Nederlandse Vereniging voor Keel-Neus-Oorheelkunde en Heekunde van het Hoofd-Halsgebied;

A.2. Opleidingsplan

De opleiding tot keel-neus-oorarts voldoet aan het LOP.

Hoofdstuk B   **De opleiding**

B.1. Specialisme gebonden competenties

1. De opleiding is gericht op het bereiken van de door het CGS vastgestelde algemene competenties en specialisme gebonden competenties.
2. De in het eerste lid bedoelde specialisme gebonden competenties zijn vastgelegd in het LOP.

B.2. Structuur van de opleiding

1. De opleiding bestaat uit de volgende verplichte onderdelen:
  - a. een basisprogramma, gevolgd door
  - b. een differentiatieprogramma.
2. Het differentiatieprogramma bestaat uit één van de volgende differentiaties:
  - a. Otologie;
  - b. Rhinologie;
  - c. Vestibulologie;
  - d. Laryngologie;
  - e. Hoofd-hals oncologie en chirurgie;
  - f. Plastische en reconstructieve aangezichtschirurgie;
  - g. Slaapgerelateerde stoornissen, snurken en OSA;
  - h. Pediatrische KNO-heelkunde.

B.3. Inhoud van de opleiding

1. De opleiding is gericht op het leren van kernbekwaamheden (EPA's) en algemene vakoverstijgende beroepsbekwaamheden (profielen).
2. De EPA's zijn de volgende:
  - a. Behandelen van KNO-patiënten op de poli;
  - b. Coördineren van de zorg rondom de opgenomen KNO-patiënt;
  - c. Regie voeren bij chirurgische KNO-ingrepen;
  - d. Verlenen van spoedeisende KNO-zorg; en
  - e. Participeren in een multidisciplinair team.
3. Binnen de EPA's zijn leerdoelen vormgegeven aan de hand van onder meer:
  - a. competenties;
  - b. KNO-themakaarten;
  - c. cursussen;
  - d. stages; en

- e. operatieve vaardigheden.
- 4. De operatieve vaardigheden zijn verdeeld in:
  - a. Entrustable Surgical Activities (ESA's); en
  - b. poliklinische verrichtingen.
- 5. De profielen zijn de volgende:
  - a. Kwaliteit en patiëntveiligheid;
  - b. Medisch leiderschap;
  - c. Wetenschap en evidence-based medicine; en
  - d. Onderwijs en opleiding.

B.4. Plaats van de opleiding

1. De opleiding vindt plaats in een universitaire en een niet-universitaire opleidingsinstelling.
2. Ten hoogste twee jaar van het basisprogramma van de opleiding, bedoeld in artikel B.2, eerste lid, wordt gevolgd in een niet- universitaire opleidingsinstelling.

Hoofdstuk C De erkenning tot opleidingsinstelling

C.1. Eisen opleidingsinstelling

In aanvulling op het Kaderbesluit CGS moet de instelling om voor erkenning als opleidingsinstelling in aanmerking te komen aan de volgende eisen voldoen:

- a. de instelling gaat een samenwerkingsovereenkomst aan. Hiervan maken in totaal ten minste deel uit een niet-universitaire instelling en een universitaire instelling;
- b. de samenwerkingsovereenkomst regelt het volgende:
  - i. de onderlinge afstemming aangaande de inhoudelijke en organisatorische aspecten van de opleiding;
  - ii. een structureel periodiek overleg tussen de opleiders;
  - iii. de afbakening van de verantwoordelijkheid die de opleider van de universitaire opleidingsinstelling draagt voor de totale opleiding en de verantwoordelijkheid van de opleiders van de niet-universitaire opleidingsinstellingen voor de invulling en organisatie van het opleidingsonderdeel.

C.2. Verplichtingen opleidingsinstelling

In aanvulling op het Kaderbesluit CGS voldoet de opleidingsinstelling aan de eis dat het aantal daadwerkelijk in een opleidingsinstelling werkzame aios voor de keel-neus-oorheelkunde uitgedrukt in fte's, bestaat uit ten hoogste 1,2 maal het gezamenlijk aantal keel- neus- oorartsen uitgedrukt in fte's dat in de opleidingsinstelling werkzaam en daadwerkelijk bij de opleiding betrokken is.

Hoofdstuk D Slotbepalingen

D.1. Overgangsbepaling

1. Dit besluit is van toepassing op de aios die de opleiding op of na 1 januari 2020 aanvangt.
2. De aios die de opleiding voor 1 januari 2020 is aangevangen en die de opleiding wil voltooien overeenkomstig dit besluit, past voor 1 januari 2020 in overleg met de opleider diens opleidingsschema en de inhoud van diens opleiding aan dit besluit aan, waarna dit besluit van toepassing is op diens opleiding, alsmede op de opleidingsinstelling waar deze aios in opleiding is.
3. De besluiten die golden tot 1 januari 2020 blijven van toepassing op de opleidingsinstelling waaraan erkenning is verleend voor 1 januari 2020. De betreffende opleidingsinstelling behoudt diens erkenning totdat deze van rechtswege vervalft, wordt ingetrokken of opnieuw wordt verleend.
4. De erkenning van de opleidingsinstelling bedoeld in het derde lid omvat zowel de bevoegdheid om de aios bedoeld in het eerste lid of tweede lid, op te leiden overeenkomstig dit besluit, als de bevoegdheid om de aios die de opleiding voor 1 januari 2020 is aangevangen op te leiden

overeenkomstig het voor 1 januari 2020 geldende Besluit keel-neus-oorheelkunde van 14 december 2009.

D.2. Intrekking besluit

Het Besluit keel-neus-oorheelkunde van 14 december 2009 wordt ingetrokken.

D.3. Bekendmaking

1. Dit besluit, alsmede wijziging daarvan, behoeft instemming van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
2. In de Staatscourant wordt mededeling gedaan van de instemming van de minister, genoemd in het eerste lid en van de vaststelling en wijziging van dit besluit. Daarnaast wordt mededeling gedaan in het officiële orgaan van de KNMG.
3. De mededeling in het officiële orgaan van de KNMG, bedoeld in het tweede lid bevat tenminste de titel van het besluit of wijziging en de datum van inwerkingtreding van het besluit of wijziging.
4. De integrale tekst van dit besluit zal op de website van de KNMG worden geplaatst (www.knmg.nl).

D.4. Inwerkingtreding

1. Dit besluit treedt in werking op 1 januari 2020.
2. Indien de Staatscourant waarin de vaststelling van dit besluit en het instemmingsbesluit, bedoeld in artikel D.3. eerste lid, worden geplaatst, wordt uitgegeven na 1 januari 2020, treedt dit besluit in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin zij worden geplaatst, en werkt zij terug tot en met 1 januari 2020.

D.5. Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit keel-neus-oorheelkunde.

Utrecht, 23 augustus 2019

drs. J.D. Beugelaar,
voorzitter CGS

mr. M.C.J. Rozijn,
secretaris CGS

Toelichting

Algemeen

Dit besluit bevat de aanvullende opleidings- en erkenningseisen voor het medisch specialisme keel-neus-oorheelkunde.

Artikelsgewijs

Hoofdstuk A

Artikel A.1.

keel- neus- oorheelkunde: Een meer gedetailleerde beschrijving van het profiel van de keel-neus-oorarts is opgenomen in het opleidingsplan.

LOP: Het opleidingsplan wordt ook wel aangeduid als Ear Nose Throat Education Revised 2 (Enter2). Door in dit besluit 'dynamisch' te verwijzen naar het LOP, dat wil zeggen zonder een versie te noemen, worden wijzigingen in het LOP automatisch meegenomen in het specifieke besluit. Tenzij het een wijziging betreft van een onderwerp dat met name in dit besluit wordt genoemd.

Artikel A.2. Opleidingsplan

In het Kaderbesluit CGS is vastgelegd wie een LOP opstelt en aan welke vereisten een LOP moet voldoen: het bevat ten minste een beschrijving van de inhoud van de opleiding, van de structuur van de opleiding, van de specialismegebonden competenties etc. Door hier opleiding te omschrijven als de opleiding in de keel-neus-oorheelkunde die voldoet aan het LOP, wordt het LOP van de Nederlandse Vereniging KNO-Heelkunde verankerd in de regelgeving van het CGS. Deze omschrijving laat onverlet dat de opleiding ook aan de algemene eisen van het Kaderbesluit CGS en van dit besluit moet voldoen.

Hoofdstuk B.

Artikel B.1. Specialismegebonden competenties

De specialismegebonden competenties zijn gebaseerd op het algemene competentieprofiel van de geneeskundig specialist, zoals beschreven in artikel B.2. van het Kaderbesluit CGS en zijn opgenomen in bijlage A. van het LOP. De specialisme-gebonden competenties van de keel-neus-oorarts zijn in het LOP per thema uitgewerkt in zgn. themakaarten.

Artikel B.2. Structuur van de opleiding

De opleiding bestaat uit een basisprogramma en een éénjarig differentiatieprogramma. Tijdens de hele opleiding is de voornaamste werkvorm het werkplekleren in stages. Elke stage heeft een korte leerlijn waarin ervaring opgebouwd die leidt tot een groeicurve op de lange leerlijnen; in elk van de lange leerlijnen staat een kernbekwaamheid, of EPA, centraal.

Er is gekozen voor vijf Entrustable Professional Activities (EPA's). Onder deze EPA's hangen alle leeronderdelen en doelen, zoals de (CanMeds)competenties, KNO-themakaarten, cursussen, stages en operationele vaardigheden. De operationele vaardigheden zijn verdeeld in Entrustable Surgical Activities (ESA's) en poliklinische verrichtingen (zie ook toelichting op artikel B.3.). Met het beoordelen van al deze kleine eenheden zijn de opleider en de aios bekend. In de oude opleiding werd de aios vaak kwantitatief beoordeeld op het aantal verrichtingen (bijvoorbeeld 20 septumcorrecties). In de nieuwe opleiding wordt de voorkeur gegeven aan een kwalitatieve beoordeling en wordt de aios op basis daarvan bekwaam verklaard.

Naast de EPA's en ESA's vormen ook de vakoverstijgende profielen een nieuw onderdeel van de opleiding. Aiossen kunnen zich tijdens de opleiding profileren op 'Wetenschap en EBM', 'Medisch

leiderschap', 'Onderwijs en opleiding' en 'Kwaliteit en patiëntveiligheid'. Dit laatste profiel wordt steeds belangrijker in de functie-eisen van de KNO-arts.

Artikel B.3. Inhoud van de opleiding

Eerste lid: De inhoud van de opleiding wordt beschreven aan de hand van vijf EPA's ook wel kernbekwaamheden genoemd die zijn uitgewerkt in het LOP.

Tweede lid: De EPA's vormen de ruggengraat van de opleiding en de paraplu waar alle leer-onderdelen en doelen als genoemd in het tweede lid onder hangen, zoals de (CanMeds) competenties, KNO-themakaarten, cursussen, stages en operatieve vaardigheden.

Derde lid: Specifiek binnen een aantal EPA's valt de (CanMeds)competentie Medisch Handelen.

Deze omvat de operatieve vaardigheden als bedoeld in het tweede lid. Deze operatieve vaardigheden zijn onderverdeeld in:

1. Entrustable Surgical Activities (=ESA's): vereiste operatieve vaardigheden (of delen hiervan) die stafleden na bekwaamverklaring toevertrouwen aan een AIOS om deze met beperkte of geen supervisie uit te voeren;
2. Poliklinische verrichtingen (=PV's): vereiste instrumentele en/of kleine chirurgische vaardigheden die worden getoetst (bijv. middels een OSATS), maar waarvoor geen formele bekwaamverklaring volgt bij gebleken deskundigheid.

Vierde lid : De vakoverstijgende competenties worden behandeld in de profielen. Voor deze vakoverstijgende profielen zijn er programma's op basis-, verdiepings- en specialisatieniveau. Een vakoverstijgend profiel op specialisatieniveau is facultatief. Alle basisniveau's zijn verplicht, alsmede minimaal één bepaald profiel op verdiepingsniveau.

B.4. Plaats van de opleiding

Tweede lid: Dit lid regelt dat ten hoogste twee jaar van het basisprogramma van de opleiding gevolgd wordt in een niet-universitaire opleidingsinstelling. De achtergrond hiervan is dat een groot deel van de KNO opleiding in de universitaire kliniek moeten plaatsvinden, omdat bepaalde essentiële onderdelen niet of onvoldoende in de niet-universitaire kliniek aangeboden worden.

Dit zijn onderdelen zoals:

- audiologie en hoorrevalidatie;
- evenwicht;
- hoofdhals (oncologische) chirurgie;
- de moeilijke (kinder)luchtweg;
- aangeboren aandoeningen;
- hersenzenuwen neuro-otologie en schedelbasis (en mn. de samenwerking met de neurochirurg hierbij);
- complexe KNO-problematiek en comorbiditeit;
- klinische werkzaamheden als zaalarts
- multidisciplinair werken op gebied van traumatologie, plastische chirurgie (schisis, aangeboren aandoeningen), schildklierpathologie, anesthesie (moeilijke luchtweg), transplantatiegeneeskunde, klinische genetica, radiotherapie, oncologie, orbitologie, neurochirurgie.
- wetenschappelijke activiteiten;
- skills lab.

De onderdelen die wel in de niet-universitaire kliniek wordt aangeboden (o.a. expositie aan gangbare KNO-problematiek), kunnen ruimschoots in twee jaar gehaald worden.

Hoofdstuk C

Artikel C.1. Eisen opleidingsinstelling

Dit is een aanvulling op de erkenningseisen van het Kaderbesluit CGS. De gestructureerde samenwerking, genoemd onder e, blijkt uit een samenwerkingsovereenkomst.

Artikel C.2. Verplichtingen opleidingsinstelling

Dit is een nadere invulling van het bepaalde in het Kaderbesluit CGS. De opleiding tot KNO-arts betreft een opleiding van een chirurgische discipline, waarbij met name op het gebied van supervisie met betrekking tot (micro)chirurgische handelingen een individuele en continue aanwezigheid van een lid van de opleidingsgroep obligaat is. Aan deze randvoorwaarde is naar de stellige overtuiging en ervaring van de Nederlandse Vereniging voor Keel- neus- oorheelkunde en Heelkunde van het Hoofd-Halsgebied slechts op verantwoorde wijze te voldoen met de bovengenoemde ratio. Ook in geval van afwezigheid door bijvoorbeeld ziekte of vakantie van de KNO-artsen dient de instelling er voor zorg te dragen dat het volgens het artikel vereiste aantal KNO-artsen daadwerkelijk beschikbaar is om supervisie op de aios te kunnen waarborgen.